

НАСТАВА КАО ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

ПРЕГЛЕД

- Настава кроз историју
- Општи задаци наставе
- Типови наставе
- Дидактички системи
  - Хеуристичка настава
  - Програмирана настава
  - Проблемска настава
  - Егземпларна настава
  - Менторска настава

Настава

- Различите дефиниције
  - организовано поучавање ученика од стране наставника уз примену уџбеника и наставних средстава
  - математичко-физичка дефиниција: скуп интеракција наставник-ученик и ученик-наставно градиво и наставна средства

$$y = f(u, n, npp, ul, o, no, sp)$$

- у-наставни процес
- активни параметри (u=ученик, n=наставник)
- пасивни параметри (npp=наставни план и програм, ul=уџбеник и помоћна литература, o=опрема, no=наставни облици, sp=школске просторије)

Настава

- Истовремено и **образовни и васпитни** процес (степен заступљености оба аспекта није исти по вертикали)
- Доминира образовна компонента

Настава

- Образовање и васпитање траје од рођења – цео животни век (породица, непосредна околина, средства информисања, позориште, ...)
- Основне карактеристике: неорганизовано, просторно и временски није ограничено

Настава

- **Организован, просторни и временски тачно одређен васпитно образовни процес**
- **Остварује се**
  - по утврђеном (строго или мање строго – зависи од државе и образовне политике) плану и програму,
  - у просторијама намењеним томе и специјално уређеним за извођење радњи учења и поучавања у одређеном животном добу
  - Обављају га особе посебно припремљене за тај посао

Настава – школовање наставника

- Дефинисано између осталог и **Законом о основама система образовања и васпитања**. (11. септембар 2009.)
- **Члан 2.** Систем образовања и васпитања обухвата предшколско васпитање и образовање, основно и средње образовање и васпитање и представља саставни део укупног учења током целог живота свих грађана у Републици Србији.
- **Члан 8.** У установи образовно-васпитни рад обављају: наставник, васпитач и стручни сарадник.
- Наставник, васпитач и стручни сарадник јесте лице које је стекло одговарајуће високо образовање:
  - 1) на студијама другог степена (дипломске академске студије – мастер, специјалистичке академске студије или специјалистичке струковне студије) у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07-аутентично тумачење и 97/08), почев од 10. септембра 2005. године;
  - 2) на основним студијама у трајању од најмање четири године, по пропису који је уређивао високо образовање до 10. септембра 2005. године.
  - Изузетно, наставник и васпитач јесте и лице са стеченим одговарајућим високим образовањем на студијама првог степена (основне академске, односно струковне студије), студијама у трајању од три године или вишим образовањем.
- Лице из ст. 2. и 3. овог члана мора да има образовање из психолошких, педагошких и методичких дисциплина стечено на високошколској установи у току студија или након дипломирања, од најмање 30 бодова и шест бодова праксе у установи, у складу са Европским системом преноса бодова.

Настава

- Претеча наставе - индивидуално поучавање (првобитна људска заједница – поучавање у коришћењу оруђа и оружја, ...)
- Развој радног искуства, открића нових алата и оружја, ... Потреба за отварањем специјализованих (масовних) друштвених институција – школа.
- Уводи се и ново звање – **поучаватељ - учитељ**

Настава

- Настала пре више од 5 000 година (семитска култура - Арабија)

Настава кроз историју

- Мењало се место и улога (зависно од карактера друштва)
  - Робовласнички систем (Кина, Вавилон, Египат, Спарта, Рим) – велики друштвени значај
  - Сличности и разлике
    - Спарта
      - Школе су државне
      - Полазило се са 6 година
    - Атина
      - Школе су углавном приватне
      - Полази се са 7 година, а трајала је до 14. године
      - Три предмета: читање и писање, гимнастика, музика – сасвим мало времена за математику
      - Мали број ученика (10-15)
  - Многа обележја данашње наставе потичу из тог периода;
    - Атина – полазак у школу са 7 година
    - образовни ступњевци – основна школа, други степен - палестра, трећи степен - гимназија

Настава кроз историју – Атина и Рим

- Атина:
  - Усмереност ка развоју телесних способности
    - Палестре – рвалиште, борилиште
    - Гимназија – школа за гимнастику
- Рим:
  - Тежња ка изучавању дисциплина које доприносе бољем решавању практичних проблема (трговина, градња, индустрија)
    - Више школе – граматичке - : грчки, латински, реторика, право, математика, астрономија

Настава кроз историју – феудализам – период стагнације

- Средњи век до 11. века
  - Време доминације цркве
  - Негативан утицај на развој научне мисли – назадовање и наставе
- 11. век и надаље
  - Јача грађанска класа
  - Јављају се прве градске школе
  - Основни задатак: стварање доброг чиновничког кадра за обављање послова државног управљања и вођења трговине

Настава кроз историју – ср. век - ширење школских институција

- У градовима већи број школа нижег и средњег степена
- Високе школе
- 12. век – универзитети – заједнице високих школа (Италија и Француска)
  - Болоња 1119, Париз 1150, Кембриџ 1209 (Оксфорд 1167), Праг 1348, Беч 1365
- Опште карактеристике наставе
  - Вербализам и учење путем сталног понављања
  - До 17. века настава је у великој мери догматска
- Напредна буржоазија уочава слабости
- Долази до промена – напуштање традиционалне наставе засноване на памћењу изазваног сталним понављањем

13

- година значајна за развој науке – 1492. година
- протеривање муслимана након 750 година владавине над великим делом Шпаније (Реконкиста, 1492. год.)
- оставили су бројне библиотеке, између осталог и са књигама из античке грчке

14

Општи задаци наставе

- У функцији су потреба друштвеног система и степена његовог развојка
- Два основна задатка
  - **васпитни**
  - **образовни**

15

Општи задаци наставе - васпитање

- Васпитање кроз наставу (формирање исправних ставова о животу, понашању према околини, људима, ...)
- Васпитни задаци
  - Изграђивање позитивних особина личности
    - Воља, упорност, истрајност у раду, тачност, одговорност, поштење, правдољубивост, логичност, хуманост
  - Прихватање и поштовање усвојених норми
    - Развијање верске и расне толерантности, поштовање равноправности грађана, ...
  - Омогућавање научног погледа на свет

Општи задаци наставе - образовање

- Стицање **знања** и развијање одређених **способности** ученика
  - **Знање**: систем или логички преглед **чињеница** и **генерализација** о објективној стварности које је човек усвојио и трајно задржао у својој свести.
    - **Чињенице** – конкретности, појединости о објективној стварности које човек упознаје перцептивним путем – бљесак грома, мирис "плина", топлота, хладноћа – елементи знања доступни нашим чулима
    - **Генерализације и апстракције** – појмови, правила, принципи, методе, закони, дефиниције, закључци, докази, категорије, аксиоми, постулати, ..., теорије, мисли, идеје, једначине, ... – мисаоне представе

Општи задаци наставе - образовање

- **Способности** – својство човека да на основу поседовања знања и умења обави потребну радњу и постигне жељени успех у раду
  - Перцептивне (сензорске), мануелне (практичне), менталне (интелектуалне), комуникативне (изражајне)
- Повезаност знања и способности
- Знање је темељ за развијање способности а способности су услов за стицање знања и њихову успешну примену.

Општи задаци наставе - образовање

- образовање има два аспекта
  - материјални
    - стицање знања
  - функционални
    - развијање способности

Период до школе   Период основне школе   Период средње школе   Период високе школе   Период након редовног школовања

В А С П И Т А Њ Е

НАСТАВА

С Б Р А З О В А Њ Е

предшколско образовање

Посебни облици наставе

Самообразовање

образовање пре редовног школовања   образовање у току редовног школовања   образовање након редовног школовања (перманентно образовања)

Врсте наставе у школи

- редовна настава
  - изводи се по прописаном програму рада за поједини разред једнако за све ученике
- допунска настава
  - за слабије ученике којима треба накнадна допунска помоћ наставника
- продужна настава
  - као допунска на крају школске године
- додатна настава
  - за напредне ученике ради проширивања и продубљивања садржаја
- изборна настава
  - ученици морају изабрати предмете
- факултативна настава
  - ученици могу изабрати предмете

Остале врсте наставе

- семинари
  - за време или након редовног школовања
  - за наставника – испит за лиценцу и за њено задржавање – правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручног сарадника (професионални развој запослених....)
- учење на даљину
- **образовање током целог живота** – перманентно-целоживотно-доживотно образовање
